

بررسی فراوانی اعتیاد به اینترنت و ارتباط آن با وضعیت روان شناختی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی کاشان (۱۳۸۳)

عبدالله امیدی^۱، حسین اکبری^۲، حمید یعقوبی^۳

مقدمه

اعتیاد به اینترنت یکی از مشکلات جوانان عصر مدرن است. این افراد رفتارهایی شبیه به افراد وابسته به الکل، مواد مخدر و دیگر اختلالاتی که رفتار اجباری دارند نشان می دهند. اینترنت دنیایی شناور از اطلاعات است که هر کس به زعم خود و بر حسب نوع و مقدار نیاز خود می تواند چیزی را در آن جستجو نماید. به علاوه امکان مکالمه و ارتباط سریع نیز از طریق اینترنت حاصل می شود.

اینترنت مانند یک دنیای مجازی عمل می کند و به افراد فرصت تجربه ی شکلی خاص از ارتباطات اجتماعی را می دهد که در آن حضور اجتماعی واقعی وجود ندارد. در واقع ارزشهای اجتماعی جدیدی ارائه می شود که منحصر به گروه ها و اجتماعات مجازی است. اینترنت به کاربران شانس مساوی می دهد که اگر بخواهند در شبکه ی اجتماعی شرکت کنند می توانند به عنوان یک عضو مورد احترام در تنوع بسیار زیادی از روابط اجتماعی پذیرفته شوند. درجه ی تقویت این رفتارها به میزان فقدان دیگر منابع و وضعیت های اجتماعی شخص بستگی دارد. در محیط های دانشجویی و در شهر های بزرگ جایی که اغلب افراد جدا از خویشاوندان خود زندگی می کنند اینترنت می تواند جایگزین زندگی اجتماعی باشد. این موضوع می تواند آنقدر تقویت شود که فرد برای مدت زمانی به روابط اجتماعی زندگی واقعی برای برآوردن نیازهایش توجه نداشته باشد.

از این نظر اینترنت زندگی بشر را نه تنها آسان تر نمی سازد بلکه باعث ایجاد اختلال و پیچیدگی می شود. چنین کارکرد های جذابی می تواند به استفاده ی بیش از حد از اینترنت بیانجامد چیزی که باعث به وجود آمدن اختلالاتی گردد که به آن اعتیاد به اینترنت می نامیم.

اختلال اعتیاد به اینترنت اصطلاحی است که برای اولین بار توسط ایوان گلدبرگ (۱۹۹۶) برای استفاده ی اجباری از اینترنت به کار رفت. لازم به ذکر است که استفاده ی طولانی از اینترنت را نمی توان اعتیاد نامید. بلکه کاربردی که دارای تبعات زیر باشد از طرف گلدبرگ دارای ماهیت آسیب شناختی است:

الف- استفاده یی که باعث اضطراب و پریشانی گردد.

ب- استفاده یی که اثرات زیان آوری بر عمل کرد فیزیکی، روانی، روابط شخصی و خانوادگی، اقتصادی یا اجتماعی داشته باشد.

در این مطالعه سعی شده تا اختلال اعتیاد به اینترنت و متغیر های روان شناختی همراه آن در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد کاشان مورد بررسی قرار گیرد.

روش

این مطالعه از نوع توصیفی است که ضمن آن از بین ۵۰۰۰ هزار نفر دانشجوی دانشگاه تعداد ۲۴۰ نفر به عنوان نمونه به شکل سهمیه یی بر اساس رشته تحصیلی (مکانیک کامپیوتر حسابداری ادبیات) انتخاب شدند.

۱. روان شناس بالینی و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی کاشان

۲. عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی کاشان

۳. عضو هیئت علمی دانشگاه شاهد

با مراجعه به گروه های مربوطه به طور تصادفی ساده ابزارهای زیر برای جمع آوری اطلاعات از دانشجویان استفاده می شد:

الف- پرسشنامه ی IAT (Internet Addiction Test) که توسط لارا و دیدانتو مری مک موران (۲۰۰۴) که ثبات درونی و اعتبار همزمان قابل قبولی داشته و توسط متخصصین روان پزشکی و روان شناسی بالینی مورد تأیید قرار گرفته است .

ب- آزمون شخصیتی MMPI

ج- آزمون عزت نفس کوپر اسمیت

پس از جمع آوری اطلاعات داده های به دست آمده توسط آزمون آماری خی دو و جداول توزیع فراوانی مورد تحلیل و توصیف قرار گرفتند.

یافته ها

این مطالعه بر روی ۲۴۰ دانشجوی دانشگاه آزاد اسلامی کاشان انجام گرفته است. که از این تعداد ۱۱۰ نفر دختر و ۱۳۰ نفر دانشجوی پسر بودند. یافته ها نشان می دهند که ۱ درصد از دانشجویان به اینترنت اعتیاد دارند. ۴۱ درصد از آنها در خطر اعتیاد به اینترنت قرار دارند و ۵۸ درصد از آنان نمره ی میانگین می گیرند.

به منظور تعیین رابطه ی بین سلامت روان و اعتیاد به اینترنت آزمون MMPI اجرا گردید. و نتایج با آزمون آماری خی دو بررسی گردید؛ اما رابطه ی معنی داری به دست نیامد. جدول شماره ی ۱ یافته های مربوطه را نشان می دهند.

جدول ۱: توزیع فراوانی مطلق و نسبی نمرات اعتیاد به اینترنت بر حسب نمرات آزمون MMPI

نتایج تست MMPI	نمرات کمتر از ۵۰		نمرات اعتیاد به اینترنت		نمرات بیشتر از ۵۰		افطراب	افسردگی	حساسیت بیش از حد	اشتغال ذهنی	شکایات بدنی	بدبینی	هیچان بیش از حد	کل		
	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد										
۰-۲۹	۹۰	۳۴.۵	۱۵	۵/۵	۱۱	۴	۷	۲/۵	۱۱	۴	۵	۲	۹	۸	۱۵۴	۵۹
۳۰-۶۰	۷۶	۲۹	۶	۲/۵	۵	۲	۵	۲	۶	۲	۱	۴	۱	۱	۱۰۵	۴۰/۳
۷۰-۱۰۰	۱	۰/۵	۱	۰/۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲	۱
جمع	۶۴	۲۲	۲۲	۸/۵	۱۶	۶	۱۲	۴/۵	۱۷	۱۶	۷	۲	۱۰	۹	۲۶۱	۱۰۰

به علاوه بین میزان اعتماد به نفس و اعتیاد به اینترنت بررسی انجام شد. یافته ها حاکی از این هستند که بین این دو گروه رابطه ی معنی داری وجود دارد. جدول شماره ی ۲ این داده ها را نشان می دهند:

جدول ۲: توزیع فراوانی مطلق و نسبی نمرات اعتیاد به اینترنت بر حسب عزت نفس

کل		۸۵		۷۰		۵۰		۳۰		۱۵		نتایج عزت نفس بر حسب درصد
تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		نمرات اعتیاد به اینترنت
۵۸	۱۴۰	۲	۴	۷	۱۸	۱۱	۲۶	۶/۵	۱۶	۳۱/۵	۷۶	۰-۲۹
۴۱	۹۸	۰	۰	۲	۴	۳/۵	۹	۱۰/۵	۲۵	۲۵	۶۰	۳۰-۶۹
۱	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۲	۷۰-۱۰۰
۱۰۰	۲۴۰	۲	۴	۹	۲۲	۱۴/۵	۳۵	۱۷	۴۱	۵۷/۵	۱۳۸	جمع

همچنین یافته های این مطالعه نشان می دهند که بین اعتیاد به اینترنت و دسترسی آسان به آن رابطه معنی دار است. از طرف دیگر بین اعتیاد به اینترنت و سن، جنس، وضعیت تأهل، رشته تحصیلی و شغل رابطه ی معنی داری به دست نیامد.

بحث و تفسیر

مطابق با تحقیقات انجام شده خطر عمده ی اعتیاد به اینترنت متوجه افراد افسرده و درونگراست (حسینی، ۱۳۸۳). در مطالعه ی حاضر ارتباط بین اعتیاد به اینترنت و سلامت روان معنی دار نبود، گرچه ویژگی هایی چون اضطراب، افسردگی، حساسیت بیش از حد و اشتغال ذهنی از مؤلفه هایی بود که جلب توجه می کردند. در ارتباط با میزان اعتماد به نفس و اعتیاد به اینترنت رابطه معنی دار بود، یعنی هر چه نمرات آزمون اعتیاد افزایش می یافت نمرات آزمون اعتماد به نفس کاهش بیشتری را نشان می داد. در مطالعه یی که توسط ارزاک در سال ۱۹۹۹ انجام شده نتایج بیانگر آن هستند که افراد مشکوک به اعتیاد به اینترنت خجالتی، کم حوصله و تنها هستند. در پژوهش حاضر بین سن، جنس و رشته ی تحصیلی رابطه معنی دار نبود. در این راستا برخی از محققین اظهار می دارند که این اختلال محدود به طبقه، جنس و یا طبقه ی خاصی نیست (حیدری، ۱۳۸۳).

منابع

صارمی، علی اکبر. امیدوار، احمد (۱۳۸۴). اعتیاد به اینترنت، توصیف، سبب شناسی و مقیاسهای سنجش اختلال. ماهنامه علمی، اجتماعی منشاء کمال و موفقیت. اردیبهشت ۱۳۸۴.

Goldberg, I. (1999). Internet Addiction Disorder. Medical education .

Orzack.M.H. (2001). Internet Addiction Treatment. Social Nursing programming .